

Оперативна профілактика як форма ОРД

Верчук Н.М., курсант 306 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук, доцент **Шевчук О.Ю.**

Основним напрямком у діяльності суспільства на всіх етапах його історичного розвитку в боротьбі зі злочинністю є профілактика злочинів. Ця проблема вже багато років привертає увагу як уряди держав, так і громадськість. На даному етапі розвитку суспільства проблема профілактики злочинності є досить актуальною, оскільки рівень злочинності значно зріс.

Оперативна профілактика – це спеціалізована складова частина оперативної роботи Національної поліції, яку виконують оперативні підрозділи з використанням негласних сил, засобів та методів для виявлення причин злочинів та умов, що сприяють їх вчиненню, осіб, від яких можна очікувати вчинення злочинів, та застосування до них профілактичного впливу, попередження задуманих та підготовлюваних злочинів.

Для здійснення оперативної профілактики злочинів оперативні працівники повинні знати і чітко виконувати вимоги законів і підзаконних нормативних актів, які дають змогу уникнути як порушень законності і прав об'єктів профілактики, так і невиконання оперативними працівниками визначених відомчими нормативними актами їхніх дій.

Профілактика злочинів може ефективно здійснюватися лише у тому випадку, коли є наявними: мета діяльності стосовно всіх елементів і на всіх рівнях; кадри, які повинні реалізовувати цю мету; порядок проведення діяльності, її правова і методична регламентація; матеріальні ресурси, необхідні для проведення профілактичної діяльності.

Відповідно до чинного законодавства України, а також до міжнародних угод про права людини, профілактика злочинів є одним із пріоритетних напрямів державної діяльності, головним завданням усіх органів державної влади, органів Національної поліції, серед яких особливе місце посідають органи Національної поліції. Стан профілактики злочинів нині потребує поліпшення, використання нових форм і методів цієї роботи. Викриття злочинів має загальне превентивне значення, але конкретна профілактика в процесі викриття злочину майже не здійснюється, при цьому можуть бути виявлені причини і умови, які сприяють вчиненню правопорушення, однак здійснення заходів щодо їх усунення виходить за межі викриття злочину.

Чимало сучасних дослідників проблеми оперативної профілактики вважають, що головним завданнями є:

- здійснення комплексних оперативних і профілактичних заходів, спрямованих на усунення конкретних умов та обставин, що сприяють правопорушенням;

- організація та безпосереднє проведення заходів, котрі забезпечують недопустимість здійснення злочинів, що плануються та готуються;

- організація та безпосереднє здійснення індивідуальних оперативних і профілактичних заходів стосовно осіб, від яких через їх антигромадську поведінку можна очікувати вчинення злочинів;

- участь оперативних підрозділів у загальних профілактичних заходах, що є складовою системи ідеологічної та виховної роботи, яку проводять державні органи разом з громадськістю.

Оперативна профілактика існує у двох формах: загальна та індивідуальна. Об'єктом індивідуальної профілактики є конкретна особа, а загальної - все суспільство.

Отже, оперативна профілактика як форма ОРД здійснюється у трьох напрямках, а саме: виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню злочинів (загальна профілактика); виявлення осіб, від яких слід очікувати вчинення злочину, та здійснення щодо них профілактичних заходів (індивідуальна профілактика); запобігання злочинам.

Отже, оперативна профілактика є окремим видом профілактики, що має на меті недопущення вчинення злочинів. Її особливостями є використання негласних методів спостереження. Сучасна оперативна діяльність трансформувалася в нові форми, що обумовлює доцільність ширшого залучення можливостей оперативної профілактики з метою зниження практичних можливостей реалізації злочинних намірів особами з криміногенними нахилами.